



BØLGEBRYTER ELLER BØLGEKRAFT? INNvandring – fra besvær til begjær

Evalueringskonferansen
Trondheim
29. september 2016

Berit Berg, professor
Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap, NTNU

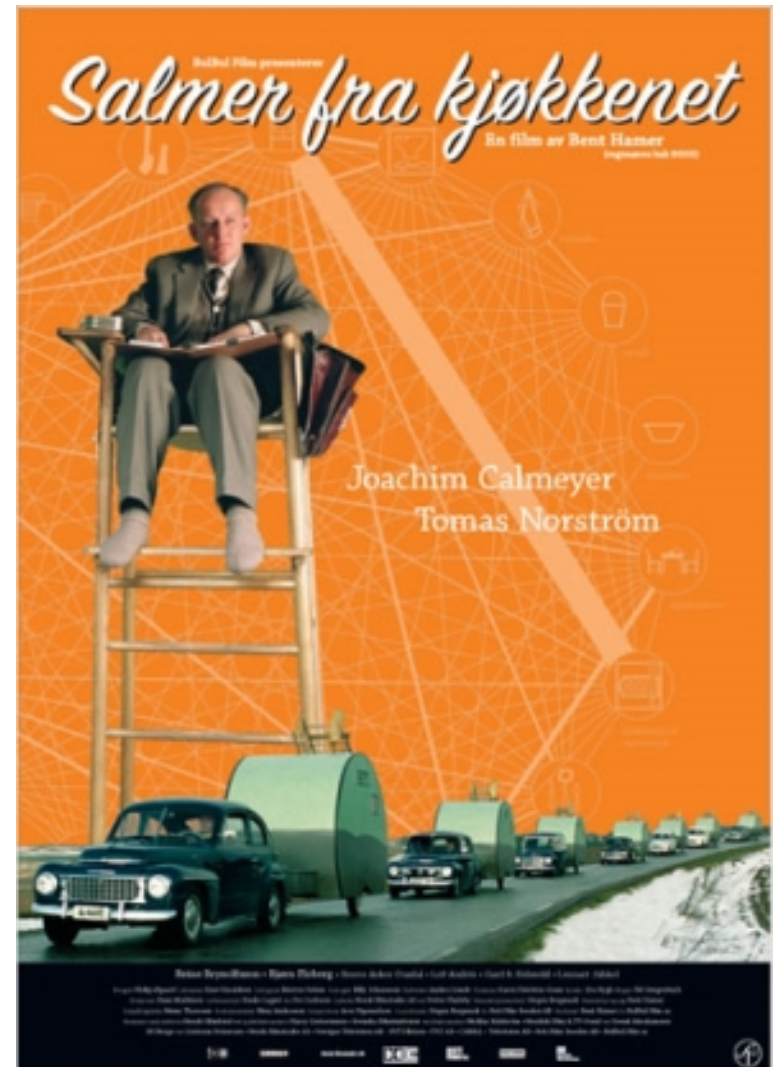
Evaluering handler om...

- Premisser
- Interesser
- Perspektiv
- Metoder
- Anvendelse

POLITIKK

FORSKNING

PRAKSIS







Zaatari- 80.000 syriske flyktninger



Jordan

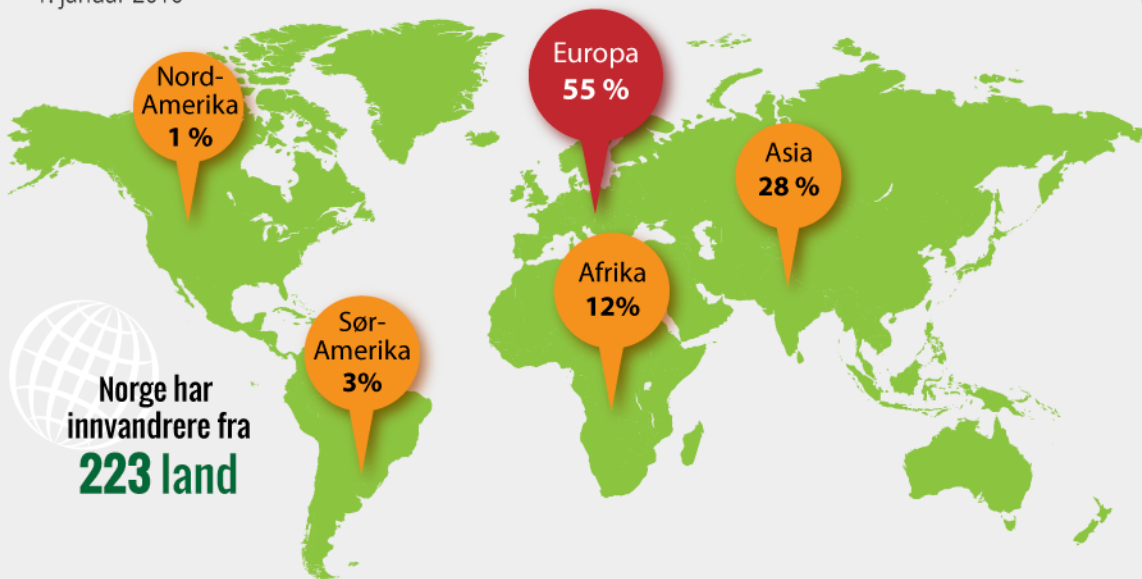
- Befolkning på 6,5 mill
- Høy arbeidsledighet
- 15 % under fattigdomsgrensa
- Avhengig av bistand
- Flyktninger
 - 2 mill palestinske flyktninger
 - 800.000 syriske flyktninger
 - 450.000 irakiske flyktninger

Innvandrerbefolkningen i Norge

- På landsbasis: 850.000
- Antallet innvandrere er tidoblet på 40 år
- 223 ulike nasjonaliteter
- Om lag 200.000 under 20 år
- Om lag 200.000 har flyktningbakgrunn
- Om lag 150.000 er etterkommere
- Flyktninginnvandringen øker fra 1980-tallet
- Familiegjenforening øker kvinneandelen
- Økt arbeidsinnvandring etter EU-utvidelsen

Hvor kommer innvandrerne fra?

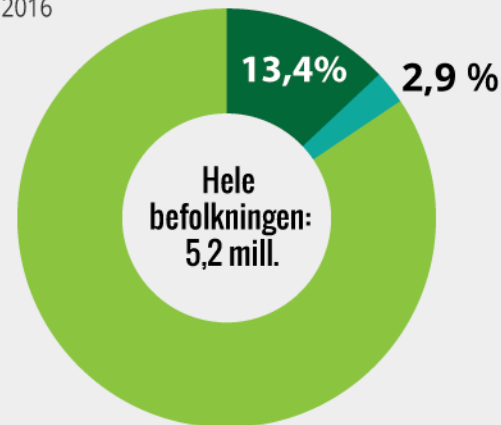
1. januar 2016



Norge har innvandrere fra **223 land**

Hvor mange innvandrere er det?

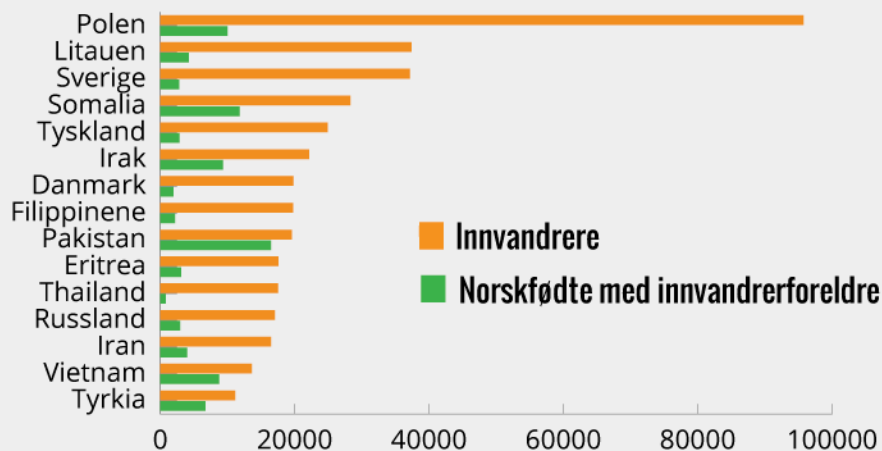
1. januar 2016



■ 698 500 personer er innvandrere
■ 149 600 er norskfødte med innvandrerforeldre

De femten største landene

1. januar 2016



Hvorfor kommer innvandrere til Norge?

Ikke-nordiske statsborgere innvandret etter 1989
Bosatte 2015

Familie
39 %



Arbeid
33 %



Flukt
22 %



Utdanning
5 %



Integreringsområder

- **Arbeid**
- Økonomi og levekår
- Helse og velferd
- Bosetting og bosituasjon
- Oppvekst og utdanning
- Deltakelse
- Likestilling
- Sosial inkludering



Innvandrere på arbeidsmarkedet

- Høy arbeidsledighet – 3-4 ganger høyere enn for befolkningen som helhet
- Overrepresentasjon i ufaglærte, usikre, deltidsjobber – selv om mange har høy utdanning og ønsker fulltidsjobb
- «Låses fast» i typiske innvandreryrker
- Høy terskel, lavt under taket!
- Men samtidig – store lokale variasjoner
- Eksempel – fiskerinæringen på Hitra/Frøya

Evalueringsfokus og premisser

Hva skal være målestokken?

- Humanitære behov eller økonomisk vinning?
- Kortsiktige eller langsiktige interesser og behov?
- Nytte, forpliktelser, muligheter?

Mangfold – fra besvær til begjær

- Fra offer til overlever
- Fra tilskuer til deltaker
- Fra problem til ressurs
- Fra mottaker til bidragsyter



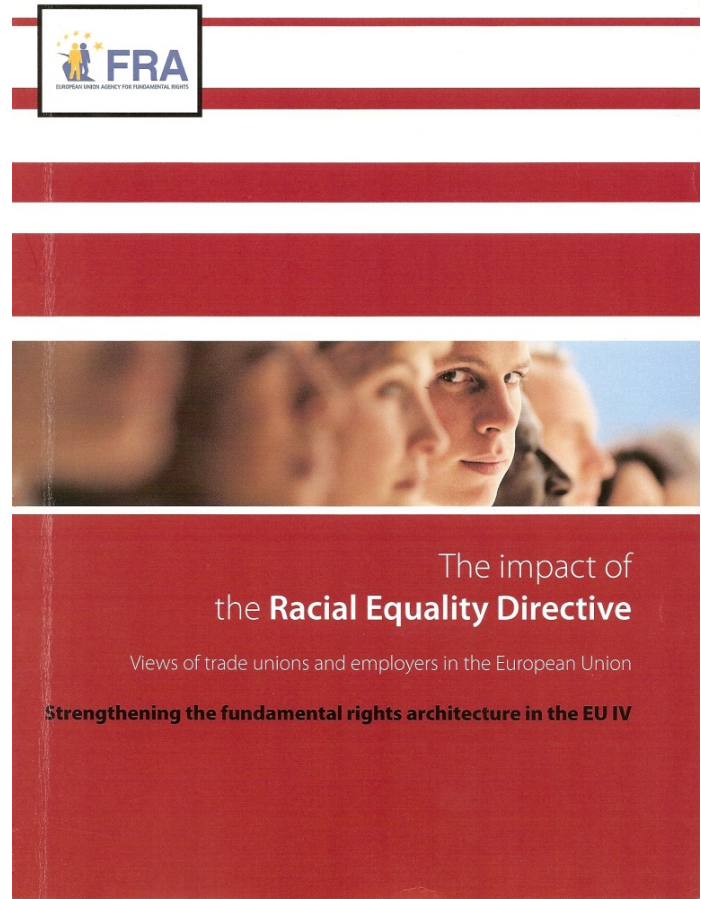
Forklaringer på marginalisering

Kvalifikasjoner

- Språk
- Utdanning
- Arbeidserfaring
- Sosiale og kulturelle ferdigheter

Diskriminering

- Tilsiktet (bevisst)
- Utilsiktet (ubevisst)



Mangfoldsarbeid

1. Informasjonstiltak
2. Opplæring i kulturbevissthet
3. Bevisstgjøring omkring rasisme
4. Opplæring i likestillingsarbeid
5. Opplæring i antirasistisk arbeid
6. Opplæring i mangfoldsarbeid

Anti-Discrimination Training Typology
(Wrench & Tayler 1993)



Kvalifisering for integrering

- Intro
- Tilpasset skoletilbud – grunnskole og videregående
- Jobbsjansen
- Ordinære kvalifiseringstiltak i regi av NAV
- Fagopplæring i bedrift
- Praksisplass og hospitering

Innvandring, kjønn, arbeid



Jobb er viktig!

Det handler om økonomisk uavhengighet, om å bryte isolasjon og om likestilling i familien. Ifølge "Quo Vadis?" er kunnskap et nødvendig skritt på denne vegen – enten det dreier seg å lære analfabete kvinner data, eller å få noen av de mest skoleflinke til å ta artium.

Toril Løfwander, rektor "Quo Vadis!"

HEFFI – fagopplæring for innvandrere

- Enhet for voksenopplæring (EVO) – ansvar for norskopplæring
- Byåsen vgs – fagopplæring i skoleregi
- Sør-Trøndelag fylke – realkompetansevurdering
- Praksisplasser i sykehjem, omsorgsboliger, barnehager, SFO
- Opplæringskontoret i Trondheim kommune – ansvar for koordinering

Et samarbeidsprosjekt i Trondheim

Skreddersydd fagopplæring

Målsettinger

- Styrke den enkeltes evne og vilje til arbeid og læring
- Utvikle deltakernes kunnskaper i hverdagsnorsk og norsk fagspråk
- Delta i fagopplæring for å oppnå formell kompetanse innenfor fagområdet
- Delta i samfunnsopplæring
- Delta i arbeidspraksis

Suksessfaktorer

- Tydelig kobling mellom arbeidslivets behov og innvandrernes muligheter
- Motiverte elever
- Opplærings som tar utgangspunkt i elevenes forutsetninger
- Tett samarbeid mellom teori og praksis, skole og arbeidsliv
- En realistisk tidsramme

Sosial integrasjon

- Brobygging
- Nettverksbygging
- Relasjonsbygging
- Inkludering
- Deltakelse
- Medvirkning
- Partnerskap



Brobyggingsprosessen

- Integreringspotensial
 - Utdanning og arbeidsmuligheter
 - Familiesituasjon
 - Sosiale nettverk
 - Hjemlandsorientering
- Samfunnsmessige faktorer
 - Inkluderingsvilje og nettverksbygging eller
 - Eksklusjon og diskriminering

Fortid, nåtid, framtid

- Handler om å bygge bro mellom det som var og det som er
- Mulighet til å bearbeide traumatiske opplevelser
- Normalisering av hverdagen – skole, arbeid, sosiale nettverk
- Inkludering
- Tillit, anerkjennelse, bekreftelse, respekt, omsorg

«*A sense of coherence*» (Antonovsky)

Moktar Paki Pudenik, 2009



Kontakt

Berit Berg, professor

Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap, NTNU

berit.berg@svt.ntnu.no

Prosjektoversikt og rapportbestilling:

NTNU Samfunnsforskning, Mangfold og inkludering

www.samforsk.no